

TĂRANUL BĂNĂȚEAN - CĂRĂȘAN SUB "AVALANȘA" COMUNISTĂ

MARIA MÂNDROANE

Apele tulburi ale evenimentelor de după 23 August 1944, fac ca România, plasată sub puterea sovietică și dorită de aceasta ca "stat satelit" să intre irevocabil în con de umbră.

Independența câștigată prin cele două războaie mondiale, cu prețul greu al sângelui vărsat, transforma o țară de învingători într-una de învinși. Bisturiul ascuțit, acționat cu putere de mamutul răsăritean, sfârteca în trupul deja secătuit "spuma românismului" urmărindu-se intimidarea populației și a armatei, evoluția forțată a societății românești de la autoritarism la totalitarism.

Masă de manevră și eficient instrument de lucru, Partidul Comunist, mai ales după înlăturarea monarhiei (30 decembrie 1947), își trasează o direcție de dezvoltare opusă spiritului democratic al poporului român¹.

În această tragedie națională, ca pretutindeni în țară, și în spațiul bănățean-cărășan sunt constituite izolat grupuri de rezistență înnobilate de patriotism, dorință de libertate și drepturi cetățenești. Simpatizanții mișcării legionare din orașul Oravița, legați prin "frăția de cruce" încă din 1940, reuniți după 1944 prin conducătorul Ion Doran, se ridică astfel cu înverșunare împotriva ordinii nou instituite, sub semnul crucii. "Noi de la icoană am pornit, prin curățirea impulsurilor noastre și ne ducem lupta pentru o cauză: apărarea țării de comuniști"².

Oameni cu puternică poziție socială ca av. Maxim Radovan - Ciclova Română, av. Bălean - Oravița, prof. Rusmir - Oravița, alături de fruntași ai satelor dimprejurul Oraviței: I. Doran, N. Caragea, Ilie Dancea, Gâru Avram, Cotârlă Pavel, Coadă Gheorghe - Ciclova, Tămaș Pavel - Nicolint, Băieșu Gheorghe - Rusova, Irimia Nicolae; Pavel și Ion Andrei - Socolari, Suru Gheorghe - Ilidia, Penta Nicolae - Răcăjdia etc. imprimă grupului semnificații profunde în colapsul general al deznaționalizării.

¹ *Istoria românilor de la 1821 până la 1989*, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1994.

² Informator Gâru Avram, 72 de ani, Oravița, 1999.

Conștienți de rostul ce-l au în lume și neclintii în convingerile lor, acești oameni, amenințați să dispară, duc cu ei ceva din detașarea vechilor daci: "...mai bine mori decât să trăiești în rușine; unui creștin, care-și iubește credința străbună și-și iubește patria, nu-i este frică de moarte!!! Am avut atâția sfinți care s-au sacrificat și atâtea morți pentru dreptate... om muri și noi!"⁴³.

Întorsătura dramatică de după 1948 face ca aparatul represiv comunist să acționeze barbar. "Necomformiștii" clasați drept "dușmani ai poporului", dispar peste noapte, iar organizațiile solide sunt hărțuite, vâdate fără discernământ. În aceste condiții, se apucă drumul codrului. Bine organizați, în puncte strategice, oferite de generoasa Vale a Carașului, iarna prin sate și locuri dosite bucurându-se de sprijinul sătenilor, vara pe la sălașele din Ciclova, Ilidia, Socolari, Răcăjdia sau prin păduri și labirintul peșterilor, dotați cu armament la care se recurgea doar în caz de strictă necesitate, grupul de partizani rezistă eroic timp de doi ani alertând o armată de jandarmi.

În planul diabolic de reprimare se acționează pe două laturi, alternativ – prin hărțuire fizică, dar mai ales prin hărțuire psihică. Oamenii bănuți de vreo legătură cu grupul sunt prinși, anchetati, bătuți până la desfigurare: "M-or ținut închis într-un loc scund – își amintește cumnatul conducătorului Doran – fără pat, picurând peste mine apă...șase luni m-or ținut închis și m-or bătut până m-or făcut neom ... asta fîncă n-am spus ... nu știu ce să fi spus. Cumnatu s-o ferit să ne facă necazuri. Nu i-am știut drumurile. Pră nevastă-mea or bătut-o cu zgârbaci și lanțuri, or spânzurat-o în cârlige, cu capu în jos, or tras-o pe curele până or nenorocit-o .. că era sora lui. Nici n-o mai trăit mult după aia... Toată o fost micită .. n-o avut ce să le spună."⁴⁴

În intervalul dintre două bătăi, victima era trezită cu apă rece, supusă unui calvar hristic. Exemplul bunului camarad care nu-și poate trăda tovarășii de luptă se sprijină pe noblețea cauzei comune, durerile fiind amortizate într-un murmur interior, întors în sine odată cu rugăciunea: "Doamne Isuse Hristoase!!! Cum ai stat tu pe cruce pironit în cuie și ai răbdat ... dă-mi sănătate, putere ca să pot răbda și eu schingiuirile care le am asupra mea"⁴⁵.

Visul de libertate, slăbit prin anii de grea întemnițare, se transformă într-un înfiorător "cântec de ocnă", poezii scrise cu acul pe plăcuțele de săpun, întipărite în suflet cu foc și sânge.⁶

Neînvins prin luptă, grupul Doran este dizolvat în 1950 prin înșelăciune, trădarea dovedindu-se în ultimă instanță modalitatea prin care însăși mântuitorul răscumpărare lumea.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Nicolae Brânzei (cumnatul conducătorului de grup Doran), 70 de ani, Ciclova – Română, 1994.

⁴⁵ Informator Găru Avram, 72 de ani, Oravița, 1999.

⁶ Poeziile sunt scrise în închisoarea Aiud de către informatorul Găru Avram.

Jertfit cauzei, capul grupării și-a păstrat demnitatea până în ultimul moment. Întrebat în comisia de judecată cum își justifică faptele, acesta răspunde blajin "Sunt vinovat pentru că sunt român; mi-am iubit neamul și am crezut în dreptate".⁷

Morala urii asupra aproapelui, în numele unei lumi utopice în care totul se vrea înnoit, schimbat din temelii, antrenează "Monstrul" în jocul cu moartea, flămând de noi victime. În 1951, urmează sau mai exact se continuă campania de exterminare din satele bănățene. Așa numiții "chiaburi" sunt frunțașii satului, parte împrăștiată prin reforma din 1921, parte ridicați în perioada interbelică prin emigrare în America sau Franța. Reîntorși acasă după câțiva ani, acești oameni imprimă satului o anumită stare de progres economic și social.

Cuvântul "chiabur", impropriu și injurios devenea astfel în aparatul de represiune al comuniștilor o motivație în acțiunea de depopulare a satelor bogate, distrugerea autonomiei țărănești în vederea atingerii obiectivelor de colectivizare.

După modelul deportării etnicilor germani din România, în 1945, în Siberia, deportarea în Bărgan venea în 1951 ca un act premeditat de nimicire a proprietății din structura satului tradițional. Comisiile sunt instituite ad-hoc în satele din jurul Oraviței ridicând oameni prin surprindere și intimidare. Singurul element care motivează acțiunea oamenilor din sat este teama: "Secera prin sat ca prin grâu ... și ăla, și ăla ... Numa ne spunea: îți încarci o căruță și-n atâta timp ați ieșit în stradă ... și predați cheile dacă țineți la viață..."⁸. Din Oravița, înghesuiți în trenuri de marfă, oamenii plecau în necunoscut. Nici măcar nu se știa dacă în Siberia, în țară ori ... direct în Dunăre⁹ după cum nu puteau înțelege pentru care vină anume îndurau un astfel de tratament inuman.

În Bărgan, familiile sunt descărcate, pe rând, în câmp deschis, "lepădați ca hârții (șoarecii) lângă câte un sciump. Atât. și nime nu ne-o mai avut grija"¹⁰.

Cu revolta mocnită în suflet sub biciul crunt al umilirii și neputinței – li se luaseră tot ce agoniseră prin munca lor – acești oameni s-au trezit ca dintr-un blestem, expuși pericolelor de tot felul sub soarele dogoritor al verii.

Îmblânzirea spațiului sălbatic din Bărgan devine prima etapă prin care și bănățenii-cărășeni năpăstuiți, strânși mai puternic în jurul propriei familii își "sfîțesc locul". În doi-trei ani, luptători și gospodari, ei își aveau deja ridicate propriile case, bucăți de pământ, animalele care le asigura un venit. Își mai păstrau încă obiceiurile de acasă și își sfințeau sărbătorile prin rugăciune, la biserică. Copiii bănățenilor, crescuți în Bărgan, dobândesc parcă drept compensație la răul făcut dragostea pentru învățătură, iar creștinii trecuți prin "flăcările" Bărganului devin mai înțelepți și mai apropiați de Dumnezeu: "Noi

⁷ Nicolae Brânzei (cumnatul conducătorului de grup Doran), 70 de ani, Ciclova – Română, 1994.

⁸ Nicolae Brânzei (cumnatul conducătorului de grup Doran), 70 de ani, Ciclova – Română, 1994.

⁹ Smaranda Vultur, *Istorie trăită – istorie povestită. Deportarea în Bărgan, 1951-1956*, Ed. Amarcord, Timișoara, 1997, pp. 19-23.

am trecut prin Iad și am învins Iadul! Numa omu prost, al de-i comunist, poate crede că împărțește lumea. Noi am tras multă învățătură d-aici: că omu nu ia nimic cu el, făr decât sufletu ... ne-am lăsat cășile din Banat cu tot ce s-o strâns acolo din generații ... și ăia, fără Dumnezeu or călărit, or furat și or batjocorit cu bună știință, ca să dovedească cine-s ei. Era una, își amintește informatorul, Ida Preda, cu școala dă partid făcută... S-o dăstrăbălat cu toți comuniștii. Când or dat peste podrumu cu băutură, la Grecu, s-or făcut toți ca porcii, or jucat goi pe mese dă răsul ciclovenilor¹¹.

Părăsirea domiciliului obligatoriu din Bărăgan, indiferent de situație atrage după sine aceeași instanță care nu cunoaște nici milă, nici dreptate, cunoscându-și doar puterea de nimicire. Este cazul informatorului Grecu Iacob din Socolari care îndrăznește să revină în sat, pentru a procura familiei îmbolnăvite medicamente și hrană. Drept urmare omul este arestat, judecat și condamnat la 18 luni de muncă silnică, la Canal.

În această situație, satele cărășene destabilizate sunt împinse forțat spre "marea colectivizare". Li se promite oamenilor o viață mai bună, cooperativizarea însăși având rolul de a ușura oamenilor munca și de a-i face egali. Avantajele înscrierii la P.C.R. par a fi nelimitate. Dar, foarte curând, avea să urmeze trauma individuală: gospodăria proprie este desființată de mai marii zilei. Vitele din bățatură se scurg pe rând în gospodăria statului. Sunt smulse pământurile, mașinile, căruțele și chiar uneltele de lucru. Din proprietar pe pământul lui omul satului se trezește peste noapte sărăcit și amenințat cu avantajele colectivizării.

Înscrierea "în colectiv" se face diferit, în funcție de oameni și de modul de-a se raporta la realitatea existentă. Unii se înscriu imediat în CAP, apoi în partid, ochind avantaje în conformitate cu "timpurile noi". Unii intră în CAP în semn de răzbunare, iar alții din disperare, din nevoia supraviețuirii. Nu sunt, însă, puțini dintre țărani cărășeni care, purtând viu în memorie teroarele îndurate de sat, sub biciul necruțător al comunismului, apucă binecunoscutul drum al codrului "...codru ăsta săracu, multe o petrecut ... s-or tot perindat pr-aci când lotri, când haiduci, când partizani. și pră noi ne-o primit ... că n-am mai putut îndura jafu care s-o făcut și ne-o ascuns atâta de bine că nu ne-ar mai fi găsit tâlharii ăștea până-i lumea, dacă nu ne-am fi dat noi prinși"¹².

Într-adevăr, metodele "eficiente" din sistemul comunist aduceau omul pe brazdă și îl supuneau girului comun deoarece acasă cei dragi suportau "pe viu" rigorile legii. Alteori procedau prin înstrăinarea celui mai important membru din familie "...lucram la CFR; tata nici n-a vrut s-audă de colectiv. Cum o fost biceag o zăs că el nu mai poate lucra. Atuncea m-or luat pră mine și m-or mutat dă la ștrică tocma cătră Reșița, la Călnic. M-or detașat forțat. Aveam copii miși și toate acasă stăteau după mine... O fost musai să să înscrie tata altfel mi se ducea familia de răpă"¹³.

¹⁰ Informator Ion Brânzei, 80 de ani, 1998, Ciclova – Română.

¹¹ Nicolae Brânzei (cumnatul conducătorului de grup Doran), 70 de ani, Ciclova – Română, 1994.

¹² Ion Mândroane, 80 de ani, 1994, Ciclova – Română.

După 1965, opera de colectivizare fiind încheiată lucrurile par să-și reintre pe un făgaș normal. Comunismul a învins definitiv. Mai mult, ușor desfăcut de sub puterea răsăriteană, își fixase propriile-și rădăcini. Omul satului, membru CAP lucra pe norme, zi lumină. Era plătit umilitor cu un leu sau un leu cincizeci de bani pe zi și ceva cote/produse la sfârșit de an. De pe pământul cândva al lui și prin truda lui, supravegheată de domnii școliți peste noapte, câștigau alții (foto).

După 1970, satul cărășean se cutremură din nou. De astă dată sunt vizate sălașele din hotar. Deși multe dintre aceste construcții existente până la începutul colectivizării dispar odată cu dispariția micii proprietăți, mai existau încă și după 1970 pe toată Valea Carașului familii cu sălașe locuite. Oamenii își plăteau regulat cotele, impozitele, împărțeau pe din două orice venit cu statul, dar rămăseseră totuși fixați în vechile lor deprinderi, mai ales bătrânii.

Amenințați cu demolarea ultimelor relicve, oamenii privesc neputincioși sau își regăsesc curajul disperării: unul dintre aceste sălașe demontat de oamenii stăpânirii este remontat, în Ciclova, de proprietar, hotărât să-și apere locul chiar cu prețul vieții: "...mi-ați luat tot: pământuri, marvă ...m-ați obligat, măcar că n-am vrut, să intru în colectiva voastră ...dar sălașu ăsta nu vă las să mi-l luați! Îl puteți dărâma iară și eu iar am să-l rădic înapoi ... băgați buldozeru, altu am să-mi croiesc dân bardă. N-am să vă las să batjocoriți voi totu. Saivanele în care ați înghesuit marvele, luate abuziv din sat, tot io vi l-am făcut ...Vreau să văd lejea aia care trece peste lejea mea, în aretu meu ...nu v-ar mai sătura D-zău dă păgâni.." ¹⁴.

Aceeași împotrivire a fost semnalată în Ciclova și la Sava Iovanca. Se dovedea în final că actul cu decretul de demolare era un fals acționând nelegal pe o arie întinsă din Valea Carașului.

În penuria generală a evenimentelor tragice ce s-au deșirat fără încetare câteva decenii satul cărășan a început să-și piardă treptat bucuria comuniunii ¹⁵.

Biserica amenințată să dispară, cunoaște ea însăși o grea lovitură. În școli, odată cu "divinizarea" lui Ceaușescu, religia și biserica sunt interzise. În marile sărbători pascale, elevii erau chemați în școală pentru diferitele activități extrașcolare ¹⁶ în semn de sfidare a vechilor tradiții românești.

De aici și până la următorul pas, "sistematizarea satului românesc" sau desființarea lui, mai rămăsese foarte puțin.

Îmbrățișându-ne istoria străbună și biciuind adausurile rele, de unde istoria intră în agonie, noi, o generație vitregită și sacrificată de tristele evenimente contemporane, parodiind trecutul ¹⁷ și refuzând prezentul, trăim totuși cu speranța ca ziua de mâine, mai puțin grăbită și mai interesată, să ofere și satului ... ce-i al satului!

¹³ Gheorghe Mândroane, 60 de ani, 1995, Ciclova – Română.

¹⁴ Cuvintele pin de rememorarea unor evenimente trăite direct.

¹⁵ Dumitru Stăniloae, *Cultura populară – un foc viu, în Transilvania*, 3-4, 1994, p. 30.

¹⁶ Rememorarea unor evenimente trăite.

¹⁷ Poezii dialectale aparținând Marici Mândroane legate de evenimentele comuniste.

Noaptea de Crăciun

(temnița Oravița, 1949)

Când noaptea se lasă
 Și frigul apare,
 Pe zidurile reci ale închisorii,
 Eu stau zgribulit pe piciul tare
 Și-m șterg de lacrimi ochișorii;
 Gândul printre gratii zboară
 Și se-naltă apoi în zare.
 Și la mine-n sat coboară
 Fiindcă este sărbătoare,
 E Crăciun, serbare mare,
 Cei din sat se veselesc,
 Eu nu văd lună, nici soare,
 Doar cu paianjani "mă distrez".
 ...așa Crăciuni, mulți trecură
 Hore și sărbători multe,
 Iar ochii mei nu văzură
 Decât beciuri și temnițe crunte.

Călăii

Călăii într-o seară
 M-au răpit mișelește,
 Copil nevinovat ce eram,
 Îmi zdrobiră carnea
 Și oasele în clește,
 Pentru sfânta credință de neam.
 Prin temnițe grele,
 În foame și chin,
 Prin bezne adânci,
 În noapte aruncat;
 Pentru credința ce-aveam de creștin
 Eu mișelește am fost maltratat.
 Am tras și la roabă,
 La jug înhămat
 Călcat în picioare, înjurat și flămând,
 Sudoare și sânge pe trup am vărsat
 Și lacrimi multe pe-obrazul plâpând.
 Așa anii îmi trecură,
 Cu jugul în spate.
 Tinerețea-m lăsat-o prin cuști ferecate,
 Prin gratii, zăvoare, cătușe spurcate,
 Departe de mama, de tata, de sat.
 Acum întors acasă din temniți și
 morminte
 Credeam că bucurii o să vină,
 Când m-oi vedea frații și-ai mei părinți
 Strângându-ne cu toții la cină.
 Însă și acas tot lacrimi m-așteptară.
 Eu n-am bucurii și zâmbete senine,
 Unde-mi sunt părinții?
 Călăii și pe ei îi luară -
 Nu le-a fost de-ajuns cât m-au
 chinuit pe mine.
 Iar pe frații mei de odinioară
 Eu îi caut prin sate, munți și câmpii,
 Dar călăii și pe ei mi-i luoră:
 Am rămas eu mort între cei vii.

La Aiud

Pentru ce îmi țineți calea
 Și de multe mă-ntrebați
 Să vă spun și vouă jalea
 Anilor întemnițați?!
 Mă-ndemnați să stau la masă,
 Să petrecem împreună,
 Îmi spuneți că sunt acasă,
 Mă-ndemnați la voie bună,
 Însă eu nu văd, în ceață,
 Ce vorbiți eu nu aud,
 Mă gândesc că dimineață
 Mă trezesc tot în Aiud.
 Îmi vorbiți de atâtea ființe,
 Care-n urma mea crescură
 Și micuțele fete
 Pentru nuntă se făcură;
 Iar feciorii d-altădată
 Ce-mpreună am junit,
 Astăzi sunt părinți cu gloată,
 Eu, bătrân și gârbovit.
 Voi căutați să-mi spuneți:
 "Multe s-au schimbat în lipsa mea..."
 Însă eu din temnițe crunte
 Nu aud pe nimenea.
 Eu nu pot să văd din zgură
 Ce vorbiți nici n-am habar,
 Numai lanțuri care sună
 În Aiud la celular.
 Pentru ce ciocniți paharul
 Și-nchinați înn cinstea mea,
 Ori voi nu îmi știți amarul
 Ce-mi apasă inima?!
 Pentru ce spumegă vinul,
 Mă-ndemnați la chef și dans,
 Voi nu știți că doar veninul
 Singur prieten mi-a rămas?!
 Îmi vorbiți de toți nepoții,
 Dragii veri și verișoare,

Nu vedeți că stați cu morții
 Care vin din închisoare?!
 Dragi părinți și scumpe frate,
 Mă-ndemnați să stau cu voi,
 Eu aș sta dar nu se poate,
 Că-s nălucă și strigoi.
 Nu vedeți această umbră
 Ochii seci și graiul stins
 E plecat de mult de-acasă
 Doar își vede satu-n vis?
 Și-acest hoit care miroase,
 Plin cu răni de grea osândă,
 E plecat de mult de-acasă,
 Stă în temnița flămândă.
 El doar numai e visare...
 Ospătează-n rând cu voi
 Însă când la deșteptare:
 La Aiud, 52.

Rugă

Doamne, eu de-aici din ocnă
 Mă rog ție ne-ncetat
 Ca să ștergi cu a ta mână
 Lacrimile ce-am vărsat.
 Lanțurile fă să cadă,
 Beznele să nu mai fie,
 Ochii nostri fă-i să vadă
 Soare mult, lumină vie.
 Din loviri și-njurături
 Ce primim la orce pas,
 Doamne, fă ca să apară
 Mângâierile de-acas;
 Pentru rănile deschise,
 Care-n piept ne ard mereu,
 Eu mă rog, stăpâne, ție
 Să ne scapi de chinul greu.
 Pentru anii de robie
 Care- piept ne ard mereu
 Eu mă rog stăpâne ție

Să ne scapi de chinul greu
 Pentru anii de robie,
 Ce i-am stat întrălocate,
 Eu mă rog, stăpâne, ție
 Să dai țării libertate;
 Din atâtea oseminte
 Ce le-avem ascunse-n lut,
 Să răsară înaintea
 Bravi feciori, ai țării scut!

Dublă religie

Copii ne învățau în școală,
 Cum că nu există sfinți,
 Că D-dzău îi bunăoară,
 Născoseală din părint;
 Că noi avem un sânghur Domn,
 Șie ne crește și ne laie,
 Lege pântru or șie om
 Ș-un "Tată bun": pră uica Nae,

Că el ni-i sânghur D-dzău,
 Leacu dă pus prăstă rană
 Și raiu crește-n juru său,
 D-aia-l sfințăm și-i pus și-n ramă.

Mă minunam d-așa comege
 Și mă-nghiolceam cu alce fece,
 Fâncă nu-mi vinea a crege
 Că Domun stă pră un părece.

Ca or siă copilaș dâ sat
 Mă rugam și-m făseam crușe
 Și priveam pră însărat
 La sfânta lună șiă strălușe.

Că-m spunea baba c-atunși
 Sieru ușor s-ar dăschige
 Și-i bine bănuțu s-arunși
 Că Domnul prân el ce acinje.

Al Domn dâ clasă sta în ramă
 Avea capu cât vițalu
 Și ne-obliga să-l luăm în samă
 Rumenior prăcum purșelu.

Că ne-o dat roșia cravată
 Și ișcă comunisci dă soi
 Prin ei s-avem pociaca dreaptă
 Ca să ne fabrișe iroi.

Ș-asta religie noauă ,
 Îmi intra greu pr-o ureche
 Și să zdrumica în doauă
 Prân urechea apăreche:

Că m-amineam cum plânjea moșu
 Fângându-ș mânila făr spor
 Când ăla... cu carnetu roșu
 I-o luat și jiuncu dâ obor,

Punându-i unghia în gușă,
 Cu-amenințări creșuce stivă
 Și l-o stugnit cu paru-n ușă
 Când nu s-o-nscris la colectivă.

Acasă mi să tot spunea
 Să-ncred în D-dzău din șieri,
 Că numa El ne-o mai salva
 Dă Iuda, păpucari bicheri.

Copii drisați prăcum maimuța,
 Cântam pră două voci dodată,
 Acasă răgica mănuița
 Și-n clasă proslăveam alt tată

Aninat de-asupra-n cuni.
 Dar pră furiș făseam vâltoare
 Și-n gașcă chicoceam nibuni
 Că îi pringeam spânzurătoare.

Odată un coleg potcaș
 L-o miruit c-o stauă-n frunce,
 I-o creionat un dublu nas
 Gura căzută ..șe s-asmuce.

Că prea râgea ca prostu-n târg,
 Pră foamece ca și pră frig;
 Ne chicoceam dă tâmpa-i meclă
 Și-i tot scoream câte-o poreclă.

Comgia creșcea mai mare
 Când gimineăta pră răcoare
 Noi cântam cu voce tare,
 În jalnică sărbătoare

Făcând punce cu prostia:
 "Poporu, Ceaușescu, România!"
 ori
 "Trăiască, trăiască, să-nflorească
 Partidu, Poporu și țara Românească!"

Și uit-așa ne crescui jocu,
 Băjiocura și fofârlica,
 Acu ni-s mari și-am spart "ghiocu"
 Da nu ni-am ales cu nimica!!!

Io mi-s mic

- Un ți muma măi copile?
 - Nu-I acasă. Dă trei zile
 Traje crumpi, șiapă, păsule,
 Pîntru iarnă toace-s bune;
 Noapcea adună cât un pic.
 Io mi-s mic,
 Nu știu nimic.
 - Dar pră unge-i al bătrîn?
 - Moșu-miu?! Cosășce fân...
 Iar cu caru pră răcoare,
 Fașe ocol pră la Flintoanie
 Să nu-l prindă al zălicit.
 Io mi-s mic,
 Nu știu nimic.
 - Ungi-i baba tă a bună?

- Baba bună?!...dă vro lună
 Pră la colectiv să-mparce,
 O împlut podu dă toace,
 C-ai tîlhari nu-ț dau nimic.

Dar, nu știu,
 Că io mi-s mic.

- Un ți frace-tu Fiat?
 - Nienia?! Îi noapcea la furat,
 Cară până să dășchieie
 Cucurudz dîn Ghimileiă,
 Nu-i păcat, că-i dă la stat
 Io mi-s mic,
 Și... m-am zuitat.

- Cum zăc ai tăi măi copile?
 - Zăc: "tu-I în pâlărie,
 Că-s păgâni, îl au pră Dracu,
 Or prădat omu și satu
 Comunisci fără D-dzău.
 Io mi-s mic,
 Și nu știu, zău!

- Dar tat-tu o fi pr-acasă?!
 Ce du să spuni-i...să iasă;
 Doauă vorbi ca să-I zăc,
 Numa căta să-l urzăc.
 ... sânt tovarășu cu Foaia!!!
 Io mi-s mic,
 Nu știu nimic.
 ... tata-n pod bilășce oaia!!!

(ABSTRACT)

The village of the region Banat-Caras, during its forced evolution towards comunism, knows three stages of destabilization:

Between 1948 – 1950 – the repression of the group of iron guardists partisans led by I. Doran.

Between 1951-1956 – the deportation in Bărăgan.

Between 1956 – 1989 – the forced registration in CAP, the demolition of the shelters-relics and Ceausescu's will to abolish the Romanian village through the project of systematization.

Ten years after the revolution, the village of the region Banat-Caras is situated in a big crossroad. Where will go this way?